

O, bir məktəb idi

1958 -ci ilin yanvarında Azərbaycan mətbuatında yenilik baş verdi. "Bakı" axşam qəzeti nəşrə başladı və ilk gündən özünə oxucu toplaya bildi, o zamanın mətbuat orqanları üçün bir növ səciyyəvi olmayan operativ və maraqlı xəbərləri, materialları ilə diqqət çəkdi. Doğrudur, qəzetin o dövr mətbuatının öncülləri olan "Kommunist", "Bakinski raboçi", "Vişka", "Azərbaycan gəncləri" və digərləri ilə bir sırada ayaqlaşma biləcəyinə şübhə edənlər də olmuşdu. Ancaq "Bakı" dərhal mətbuatımızda özünün əvəzsiz yerini təsdiqlədi. Bunun əsas səbəbi qəzetin baş redaktoru Nəsir müəllimin peşəkar qəzetçiliyindən, günün müasir tələbləri ilə ayaqlaşmasından savayı, geniş dünyagörüşlü, istedadlı, sağlam düşüncəli qələm sahiblərini öz ətrafına toplaması, onların yaradıcılıq imkanlarının üzə çıxarılması üçün şərait yaratması idi. O zaman müxtəlif yazı üslubu olan jurnalistlər vahid şəkildə kollektivdə birləşərək axşam qəzetinin yaradıcılıq simasının müəyyənləşməsində, ilk uğurlarında ciddi rol oynadılar.

Nəsir İmanquliyev 1911-ci il dekabrın 22-də Bakı şəhərində anadan olmuş, 1925-1926-cı illərdə Bakı şəhərində peşə məktəbini bitirmiş, 1926-cı ildə komсомol sıralarına qəbul olunmuş, 1934-cü ildə Bakıdakı Lassal adına Neft Texnikumuna daxil olmuşdu. Dövrü mətbuatda ilk yazıları tələbəlik illərində, yəni 1934-1952-ci illərdə çap olunmağa başlamışdı. O, "Kommunist", "Yeni yol", "Gənc işçi", "Vətənin səsi" qəzetlərində ədəbi işçi, ədəbi şöbənin müdir müavini, şöbə müdiri, məsul katib, redaktor vəzifəsində çalışmışdı. İkinci Dünya müharibəsi zamanı 1942-ci ildə siyasi işçi kimi Kırım cəbhəsinə göndərilən Nəsir müəllim orada "Vuruşan Kırım" qəzetinin məsul katibi olmuş, eyni zamanda hərbi hissədə tərcüməçi kimi fəaliyyət göstərmişdi.

Moskvada Mərkəzi Qəzet kursunu bitirəndən sonra o, həm də pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olmuş, 1948-1950-ci illərdə Bakı Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsində ali təhsilini başa vurmuşdu.

... "Bakı"nın oxucularının sayı və qəzetin tirajı ilbəl artırıldı. Şəhərin rusdilli sakinlərinin axşam qəzetinə ehtiyacını nəzərə alan baş redaktor 1963-cü ilin yanvarında "Bakı" axşam qəzetinin də nəşrinə nail oldu. Bu işə o qədər də asan başa gəlmədi... O, "Bakı"nın da yaradıcı heyətinə zamanın məşhur qələm sahiblərini cəlb edə bildi.

Ümumiyyətlə, Nəsir müəllimin kadr seçimində öz metodu vardı. Redaksiyanın gələcək əməkdaşını o, aylarla, bəzən də illərlə nəzərdə tutub müşahidə edər, sınaqdan keçirib işə götürərdi.

Özünü də onların birini bilavasitə istehsalatdan, digərini yaradıcı insanlar içərisindən, bir başqasını isə dərs dediyi tələbələrindən arasından seçərdi.

Nəsir müəllimə hamı hörmət edirdi, bu işə ilk növbədə onun xarakterindən, kollektivə rəhbərlik etmək bacarığından irəli gəlirdi, çünki o, ağıllı, müdrik, bütün hərəkətlərinə məsuliyyət daşıyan, uzaqgörən insan, əvəzsiz redaktor idi. Belə insanlar isə hər sahədə ölçülü-biçili olurlar.

"Bakı" qəzetində işlər digər qəzetlərdən fərqli, həm də gərgin idi. Hər bir nömrənin materialları gündüz saat birədək, uzaqbaşı saat üçədək tam hazır olmalı idi və bu cür iş rejimi "Bakı" üçün qanuni hal almışdı. Çünki paytaxt sakinləri işdən çıxanda "Bakı" və "Baku" qəzetlərinin təzə nömrələrini ya köşklərdən almalydılar, ya da evə qayıdanda qəzet onların stolunun üstündə olmalıydı. Bu, Nəsir müəllimin redaksiyada yaratdığı dəmir nizam-intizam, qayda-qanun idi və onu heç kimin pozmağa haqqı yox idi. Əslində, başqa cür işləmək də

mümkün deyildi, əks-təqdirdə "Bakı" qəzeti digər qəzetlərdən seçilməz, "axşam" qəzeti adını doğrultmaz və 120-130 min tirajla çap olunmazdı. Nəsir müəllim redaksiyada, bax belə qayda-qanun, dəmir intizam yaratmışdı.

Nəsir İmanquliyevin 60-80-ci illərdə redaksiyadakı yaradıcılıq məktəbi böyük potensiala malik xeyli istedadlı jurnalist nəslini yetişdirib ərəşə çatdırmışdı. Məhz onların hesabına respublikanın bir sıra aparıcı mətbuat orqanları öz heyətlərini möhkəmləndirdilər. Nəsir müəllim öz yetirmələrinin uğurlarına çox seviniirdi. Elə müxtəlif mətbuat orqanlarında, dövlət-hökumət aparatlarında, mühüm elmi idarə və təşkilatlarda rəhbər vəzifələr tutan keçmiş əməkdaşlar da hər zaman onu ehtiramla anır, axşam qəzetlərinin, xüsusən də Nəsir İmanquliyevin məktəbindən çıxdıqlarını qürur hissi ilə bildirirdilər.

30 illik redaktorluğu dövründə Nəsir müəllimin çətinlikləri, mürəkkəb məqamları da çox olmuşdu. Təbii ki, o dövrün qəzetçiliyi indiki ilə müqayisəyə gəlməz. O zaman Mərkəzi Komitə, Bakı Komitəsi vardı, sensorun qılıncının dalı da kəsirdi, qabağı da. Yazılan hər yazı, hər cümlə, hər söz süzğəcdən keçirilir, sonra səhifəyə çıxarılırdı. Hər hansı yazıda kiçik bir fikir başqa cür yozulsaydı, o zaman partiya-bürokrat rejimin silahı işə düşürdü. Bəli, hər bir əməkdaşın, kiçik ədəbi işçidən tutmuş baş redaktoradək hamının başı üzərində bir "domokl" qılıncı vardı.

Redaktor-novator olan Nəsir İmanquliyev məhz bir neçə dəfə "partiya normalarından" azacıq "kənara çıxmaq" təşəbbüsü üçün başına cəncəl də açmışdı.

Nəsir müəllim əsl qəzetçi idi, nə şeir yazırdı, nə də hekayə, povest. Heç oçerk, publisistik məqalə də yazmazdı. Hər dəfə qəzetin baş məqaləsini hazırlayırdı. Yazdığı məqaləni isə özündən başqa kimsə oxutdurardı. Ağıllı məsləhəti, təklifi dərhal qəbul edərdi. Ədəbiyyatın heç bir janrı üzrə yazıb-yaratmasında o, əsl ədəbiyyat, incəsənət və mədəniyyət adamı idi. Bu sahədə yazılan yazıların heç birinin üzərindən öteri keçib getməzdi, fikrini bildirərdi. Poeziyanı isə daha çox sevərdi. Qəzetdə tənqid üçün geniş meydan açmışdı, hər nömrədə bir neçə tənqidi yazı verilərdi.

Mətbuatımızın bu cəfəkeş nümayəndəsi, Nəsir Əsədulla oğlu İmanquliyevi onun doğum günü ərəfəsində xatırlayarkən Bakı Dövlət Universitetində 50 illik elmi-pedaqoji fəaliyyətini yada salmaq mümkün deyil. Ötən bu illər ərzində o, universitetin jurnalistika fakültəsinin, eləcə də kafedranın formalaşmasında böyük rol oynamışdı. Nəsir müəllimin elmi-pedaqoji fəaliyyəti mətbuat tarixinə

qızıl həflərlə yazılıb. Vaxtı ilə dərs dediyi tələbələrindən sonradan onunla çiyin-çiyinə bu ali məktəbin auditoriyalarında işləyir, mühazirələr oxuyurdu. Yetirmələrindən bəziləri bu işi hələ də davam etdirir.

Onun müəllifi olduğu dərs vəsaitləri indi də aktuallığını, dəyərini saxlamaqdadır. Tələbələrindən qəlbində heykəl kimi ucalmışdı. Qələm əhlinə, jurnalist peşəsinə sədaqətli olmağı, Vətənə, xalqa təmənnəsiz xidmət göstərməyi təlqin edirdi. Bu gün jurnalistika sahəsində çalışdığım, çoxsaylı jurnalist ordusunun üzvü olduğum üçün mən də böyük ustada borcluyam, onun məktəbini keçdiyim üçün taleyimə minnətdaram. Humanist, xeyirxah, sadə bir insan... Mən onu belə tanıdım, yaddaşıma da belə həkk etdim. Onu həmişə jurnalistliyin, pedaqoqluğun ən yüksək zirvəsində gördüm.

Nədənə, bəzən həyatın yazılmayan qanunları yazılanlardan daha işlək olur. 80-ci illərdə, mən onun tələbəsi olduğum dövrlərdə Nəsir müəllim həyatının ən keşməkeşli dövrünü yaşayırdı. Bəzi rəhbər qüvvələr onu rahat buraxmır, işdən kənarlaşdırmaq üçün "əsas" axtarırlar, bu yolda dəridən-qabıqdan çıxırdılar. Nəsir müəllim işə dözü, işini həmişəki kimi davam etdirirdi.

1978-ci ildə "Bakı"nın 20 yaşı tamam olurdu və Nəsir müəllim yuxarı dairələrə əvvəlcədən xəbər versə də, qəzetin bu əlamətdar ildönümünü keçirməyə ona icazə vermədilər. Təbii ki, bu, onun tələbələrini də çox sarsıtmışdı. İllər sonra, 2006-cı ildə ölkə başçısı İlham Əliyevin imzaladığı Sərəncam sanki onu sevənlərin üzərindən böyük yük götürdü, yəni, alovlanan ürəklərə su çilədi. Sərəncamda deyilirdi: "...Bakı şəhəri İcra Hakimiyyəti Nəsir Əsədulla oğlu İmanquliyevin yaşadığı binaya (Nizami küçəsi 66) xatirə lövhəsinin vurulmasını təmin etsin."

Nəsir müəllimin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi barədə sərəncam hamını, xüsusən də onun tələbələrini çox sevindirilmişdi. Bu sərəncam təkəcə qocaman jurnalist, respublikamızda əksər jurnalistlərin müəlliminə hörmət və ehtiram əlaməti deyil, hər bir qələm sahibinə, zəngin tarixi olan Azərbaycan jurnalistikasına, bütövlükdə Bakı Dövlət Universitetinin professor-müəllim və tələbə heyətinə bəslənən hörmət və məhəbbətin təzahürü idi.

Nəsir müəllim 82 il ömür yaşadı, eyilmədən, sınımadan, əqidəsindən dönmədən ləyaqətlə yaşadı, insanları sevdi və sevilirdi. Bax, elə bu sevginin işığında Nəsir müəllim həmişə hörmətlə xatırlana-raq, çünki könüllərdə yeri var...

Zümrüd QURBANQIZI,
"Respublika".